

Maranathakerk 22 september 2024 Deuteronomium 13:2-6 Marcus 9:30-37

Gemeente van Jezus Christus,

Het eerste lied dat we vanmorgen gezongen hebben is Psalm 121, het lied van een mens die als bergen opziet tegen de dingen die komen gaan. Plotseling kun je als mens in zo'n situatie terecht komen. Verbijsterd sta je, om wat niet waar kan zijn, om wat niet waar mág zijn, maar het is er, en het gaat niet weg.

Ook in het Marcus evangelie overkomt dat mensen. Je wilt niet wat Jezus zegt dat gaat gebeuren. Hij zei het al eerder, maar even daarvoor nog leek het alsof die inktzwarte hemel weer was opgeklaard. Maar het gaat niet weg. Zoals je 's morgens wakker wordt en het eerste wat je aanvliegt is dat verschrikkelijke besef: het is wel waar, dat wat te erg is. In de evangelielezing is het waar dat juist de gezalfde geliefde Zoon Jezus degene is die de volle laag zal krijgen van de afwijzing door mensen van de dingen van God.

Laten we luisteren naar de Deuteronomium lezing want nu horen we wat daarmee in de praktijk gebeurt. Het is een strenge lezing over het kwaad in ons midden, het hart van de gemeenschap, het kwaad dat zich zo gemakkelijk vermomt in ronkend succes. Dat moet je leren doorzien, trap er niet in. Maar weet ook dat een doodvonnis zoals hier genoemd wordt wel de ernst van het kwaad beschrijft maar niet ons vermogen daadwerkelijk volledig het kwaad te doorzien. We worden opgeroepen te leren, steeds beter te herkennen. Hoor de ernst, en wees terughoudend, want wie van ons heeft een oog dat zo helder is dat je het kwaad volledig doorziet. Laat staan dat je zo'n vonnis ooit zou kunnen uitvoeren.

Maar een tekst als deze wordt graag gebruikt door mensen. Overgeleverd aan handen van mensen worden deze woorden een vrijbrief om het kwaad naar eigen willekeur aan te wijzen. Elk totalitair politiek en religieus systeem maakt zich er schuldig aan. In een omkering van alles wat van waarde is zullen de woorden uit Deuteronomium op Jezus worden toegepast. Juist hij, de gezalfde de geliefde zal in handen van mensen vallen en gedood worden. We moeten toch het kwaad wegdoen uit ons midden? Het is die omkering die ons ook vandaag machteloos, radeloos maakt. In propaganda en desinformatie wordt wat kwaad is, goed genoemd, en wat goed is, kwaad. Contact, gesprek, over en weer leren van elkaar, om gaandeweg te leren zien wat kwaad is en wat goed, het lukt ons niet of nauwelijks.

Mensen, partijen, landen en volken, hoe komen we hier ooit uit, hoe komen we hier ooit doorheen.

In de Marcuslezing geeft Jezus onderwijs over hoe het de dingen, de woorden van God vergaat in de handen van mensen.

De leerlingen begrijpen het niet staat er, maar misschien toch wel wat, want onderweg zijn ze alvast bezig met de vraag hoe het verder moet als Jezus er straks niet meer is. Wie neemt dan de leiding over, ze proberen een weg te vinden door wat komen gaat. Dat is op zich niet verkeerd.

Maar om dat nodige leiderschap helder te kunnen zien, hebben we het nodig dat we leren zien wat we als kwaad uit ons midden weg moeten doen, en wat we aan goeds willen ontvangen.

Wat nu eens te meer opvalt in het Evangelie van Marcus is hoe vaak het over 'leren' gaat, hoe vaak Marcus het woord 'vragen' gebruikt. Zonder vragen stukt het leren, precies wat gebeurt na die lijdensaankondiging. Maar Jezus vraagt: waar hebben jullie het over met elkaar? Hij brengt het leren weer op gang. Marcus laat ons Jezus zien als leraar vooral ook door dat kleine zinnetje: Hij neemt plaats. Hij gaat zitten. Hij is het die ons leert. In alle vier de Evangelieën is het een groot moment wanneer dat voor het eerst klinkt. In het Mattheus evangelie bijvoorbeeld gaat Hij zitten om de Bergrede uit te spreken. Marcus bewaart dit moment voor nu. Hij roept de 12 bij elkaar, nú moeten ze komen, zij die straks de weg moeten vinden. Ongetwijfeld zijn alle andere in het huis om die kring van de 12 heen gaan staan, zo'n moment wil je niet missen, en natuurlijk scharrelden daar de kinderen tussen door. Dat ene kind was niet moeilijk te vinden.

Het gaat in deze bijzondere les over leiderschap, maar de vragen zijn voor ons allen. Hoe vinden we een weg door het onmogelijke heen. Hoe kun je helder leren zien. Waar komt je kracht, je hulp vandaan.

Daar staat het kind, dat kleintje, in het midden. We zien de kernachtige glans van het zo compacte Marcusevangelie, juist Marcus met zijn kortste tekst spreekt het meest over kinderen, kinderen en hun vader en hun moeder, en nooit verzuimt dit Evangelie de warmte te noemen, de aanraking. Jezus pakt kinderen bij de hand, neemt ze op de arm, omarmt ze, en zegent ze een voor een met zijn handen op hun hoofd.

Een kind in ons midden: wat maakt dat kleintje zo groot, wat moeten die 12 mannen, en wij met hen, leren? Vanuit Bijbelkennis vullen we misschien vanzelf in: we moeten worden als de kinderen. Dat klopt, dat staat een paar hoofdstukken verder. Hier staat dat we een kind als dit moeten ontvangen in Jezus naam.

Ontvangen is in de Bijbel geen klein woord. Het is het ontvangen van je gast, je laat je gast toe in het midden van je familie, je gemeenschap, je nodigt hem uit aan je tafel, voor het gesprek aan tafel, je bent benieuwd naar wat je gast te zeggen heeft. In Jezus' tijd was het in die zin ook gebruikelijk een schriftgeleerde aan je tafel te ontvangen. Zo werd ook Jezus ontvangen, en Hijzelf nodigde mensen aan tafel, aan tafel vinden leergesprekken plaats. Wanneer Jezus dan zegt: een kind ontvangen zit dat heel dicht aan tegen 'leren'.

Wat we nu niet moeten doen is kinderen ophemelen. Net als volwassenen zijn zij mensen in het klein. Maar wat zo eigen is aan kind zijn is de grote mate van afhankelijkheid. Een kind kan het niet alleen, heeft een omgeving nodig die veilig is. Heeft zorg nodig, en roept daarom de diaken, de dienaar, de zorgende in ons wakker. Belangrijk nu om te bedenken is dit: van die zorg voor kinderen worden we zelf niet kleiner. Die zorg brengt het betere in ons naar voren, al is vaak met vallen en opstaan. En waar de zorg voor kinderen wordt afgewezen sluipt het kwade onze gemeenschap in.

Dat kleintje is ons in de weg gezet. Om ons te roepen tot het goede en ons te behoeden voor het kwade in ons midden. Maar er is nog iets dat een kind tot onze leraar maakt. Die afhankelijkheid geeft hem ook tot levensnoodzaak, om te vertrouwen op wat groter is dan hijzelf. Om uit te zien naar hulp. En nu horen we hoe het zoeken van de leerlingen naar wie de grootste zal zijn in elkaar zakt. Je hoort de lucht eruit lopen. Want zij vragen naar wie de grootste is, de minst hulp vragende.

We zongen vanmorgen ons eerste lied van iemand die als een berg opziet tegen de dingen die komen gaan. Nergens horen we in dat lied dat het allemaal wel mee zal vallen. Ook Jezus zegt niet dat het mee zal vallen. De kerncatechese waarmee de eerste christenen op weg zijn gegaan is vervat in die paar woorden: 'de mensenzoon wordt uitgeleverd aan de mensen. Die zullen hem doden'. Dit eerste deel van de kerncatechese hebben de 12 leerlingen wel gehoord, gezien hun gesprekken over hoe verder straks. Wat ze niet begrijpen gaat over het tweede gedeelte

'maar drie dagen na zijn dood zal hij opstaan'. In het zicht van de dood is dat ook een heel moeilijk te verdragen zin. Alsof we het sterven daarmee hebben opgelost, zo even over verlies heen zouden kunnen stappen. Over de dood kunnen we maar al te zeer meepraten, over de opstanding niet. Je weet niet hoe het zijn zal, hoe het verder gaat.

Daar loopt ons eigen kunnen, wat we ook maar aan kracht zouden hebben, vast, we weten ons geen raad, hoe kom je er doorheen. De bergen voor ons, aan verdriet, zorgen, gemis, je weet niet hoe je er doorheen moet komen. En dan gaat het echt niet alleen over ons eigen leven. Het zijn ook de zorgen over de wereld als geheel, onze wereldgemeenschap, waarin het maar niet lukt om met elkaar in ons midden helderheid te koesteren, te leren, wat goed is en wat niet. Geloof, vertrouwen, is onder ons een wankel goed.

Nergens in de Bijbel wordt ons gezegd dat het allemaal wel mee zal vallen. Maar het lijkt erop dat het uiteindelijk, als de weg voor ons onmogelijk is, niet aankomt op onze kracht en ons kunnen.

In de psalm van het begin horen we het kind meeklinken. Vertrouwen in het omgeven zijn, omarming. Mijn bewaarder sluimert noch slaapt, dag en nacht om mij heen.

Misschien is er toch een weg door die bergen heen.

Dan is die vraag: hoe kom ik, hoe komen we, hier doorheen, in het volle zicht op wat ik niet kan, misschien al de eerste stap.

Zoals het kind zijn weg zoekt, zoals de psalm zingt. Amen

Maranathakerk Den Haag, 22 sept 2024, Erika van Gernerden